

Luova yhteismaa ja taide

Sisällysluettelo

Juha Mehtäläinen: Alkusanat	sivu 2
Juha Mehtäläinen ja Anni Saisto: Johdanto	sivu 3
Tarmo Toikkanen – tiivistelmä puheenvuorosta	sivu 5
Jan Eerala: Sallivat lisenssit taiteilijan työvälineenä	sivu 8
Eero Yli-Vakkuri – tiivistelmä puheenvuorosta	sivu 10
Kimmo Modig – tiivistelmä puheenvuorosta	sivu 14
Kalle Kuisma – tiivistelmä puheenvuorosta	sivu 17
Sakari Laurila: Binaari-Derivé	sivu 20
Juha Mehtäläinen: Loppusanat	sivu 23

Julkaisu perustuu seminaariin *Luova yhteismaa ja taide*. Creative Commons vaihtoehtona tekijänoikeuksien hallinnoimiselle, Porin taidemuseo 8.12.2017 klo 10–16

Seminaarin videotalliointi: youtu.be/1vpgrTqUqY8





Juha Mehtäläinen: Alkusanat

Ajatus järjestää seminaaripäivä Creative Commons -lisenssien käytöstä ja merkityksestä taiteen kentällä syntyi Porin taidemuseon ja T.E.H.D.A.S. ry:n taiteilijakollektiivin yhteisen performanssitaiteen dokumenttien arkistointiprojektin pohjalta. Nimen D-ark saanutta arkistoa kehitettäessä jouduimme miettimään taiteilijan ja kuvaajan oikeuksia suhteessa esityksestä syntyneeseen videodokumenttiin ja sen arkistointiin. D-arkin verkkosivulla katsottavissa olevat dokumentit eivät ole CC-lisenssoituja, vaan käyttöoikeus perustuu sopimukseen taiteilijan ja dokumentaation tuottavan yhteisön välillä. Päädyimme silti julkaisemaan projektissa tuotetun metatietomallin ja siitä kirjoitetun oppaan Creative Commons -lisenssiä käyttäen.

Seminaarin puhujiksi valittiin joukko taiteen tekijöitä ja asiantuntijoita, joille Creative Commons ja kysymykset tekijänoikeuksista olivat tuttuja ja merkityksellisiä heidän työskentelynsä ja ajattelunsa kannalta. Mukana olivat Tarmo Toikkanen Creative Commons Suomesta, taiteilijat Kimmo Modig ja Eero Yli-Vakkuri sekä yhteisöllisesti toimivan Korppiradion aktiivi Kalle Kuisma.

Ohjelmaa suunniteltaessa olimme yhteydessä useisiin tahoihin. Seminaarista pois jääneitä kiinnostavia esimerkkejä olivat muun muassa Yleisradion Oi maamme! -projekti, Ylen arkistojen avaaminen julkiseen käyttöön verkkopalveluissa, mediataiteen ja digitaalisen kulttuurin yhdistys M-cultin projektit kuten M2HZ-verkkotelevisio, Kallio-arkisto ja Floss-käyttöoppaat.

Seminaaripäivässä Porin taidemuseolla sukelsimme luovaan yhteismaahan. Kysymyksiä oli mielessämme paljon. Mitä Creative Commons -lisenssit ovat, miksi ne ovat, miten ne toimivat, miten ja missä niitä käytetään? Millaista kontrollia taiteen tekijät tarvitsevat tekijänoikeuksilleen? Mikä motivoi avointa kulttuuria ja vapaata jakamista, mikä oikeuksista kiinni pitämistä? Mitä avoin kulttuuri on synnyttänyt, mitä meillä ei muuten olisi? Miksi vapaan kulttuurin lisensseillä julkaistuja kotimaisten taiteilijoiden teoksia on hankala löytää verkosta?

Tämä julkaisu on tiivistelmä seminaarin puheenvuoroista ja keskusteluista. Samalla se laajentaa seminaarin teemoja tuomalla mukaan CC-lisensseillä julkaisevan taiteilija Jan Eeralan sekä Korppiradion aktiivi Sakari Laurilan näkökulmat. Tekstin ohella julkaisemme Porin taidemuseon YouTube-kanavalla videodokumentaation seminaaripäivästä. Toivomme tämän olevan mielenkiintoinen ja hyödyllinen paketti kaikille luovien alojen tekijänoikeuksista kiinnostuneille.



Juha Mehtäläinen ja Anni Saisto: Johdanto

Tekijänoikeus käsitteenä syntyi kirjapainon kehittymisen ja leviämisen myötä. Ei-materiaalinen sisältö, joka aiemmin oli sidottu harvinaisiin käsinkirjoitettuihin niteisiin muuttui materiaalisesti lähes loputtomiin toisinnettavaksi.

Ennen kirjapainoa Euroopassa oli arviolta vain muutamia tuhansia kirjoja, mutta pian määrä nousi miljooniin. Kehityksen myötä syntyi tarve kontrolloida informaation levittämistä ja levittäjiä. Britanniassa kirkko ja kruunu loivat yksinoikeudella kirjoja painavia monopoleja. Vuonna 1710 syntyi ensimmäinen tunnettu tekijänoikeuslaki, The Statute of Anne. Siispä tekijänoikeuden käsitteen juuret ovat teknologisessa mahdollisuudessa tuottaa kopioita. Samoin yhtä vanha, kuin kysymys tekijänoikeudesta on myös sen problematiikka. Aiheet, joiden kanssa painimme tänä päivänä ovat pohjimmiltaan samanlaisia kuin 300 vuotta sitten.

Monistaminen ja kiistat sen oikeuksista ovat toki vielä kirjapainoa vanhempia. Roomalaiset teettivät kopioita kirjallisista teoksista orjatyövoimalla ja rakensivat sen varaan pienimuotoisen kirjabisneksen. Kuudennella vuosisadalla Irlannissa munkit Saint Columba ja Finnian kiistelivät kopiosta, jonka Columba oli tehnyt salaa Finnianin itse tuottamasta Psalmien kirjasta. Kuningas Diarmait mac Cerbaill antoi silloin julkilausuman ”Joka kirjalle kuuluu sen kopio, siinä missä joka lehmälle sen vasikka”. Tästä huolimatta kiista kärjistyi tiettävästi 3000 uhria vaatineeseen Cúl Dreimhnen taisteluun, joka tunnetaan nimellä Battle of the Books.

(”To every cow belongs her calf, therefore to every book belongs its copy.”)

web.archive.org/web/20140702153948/http://www.ria.ie/Library/Special-Collections/Manuscripts/Cathach.aspx



1900-luvulla taiteen liikkeet ja ryhmät, kuten dadaistit ja Kansainväliset situationistit kyseenalaistivat tekijyyden sekä immateriaalisen omistamisen. 1930-luvulla muusikko Woody Guthrie lisäsi hänen lyriikoistaan tehtyyn julkaisuun kehotuksen, jonka voi nähdä varhaisena tekijänoikeuksien vastaisena lisenssinä:

”This song is Copyrighted in U.S., under Seal of Copyright #154085, for a period of 28 years, and anybody caught singin’ it without our permission, will be mighty good friends of ourn, cause we don’t give a dern. Publish it. Write it. Sing it. Swing to it. Yodel it. We wrote it, that’s all we wanted to do.”

Woody Guthrie By New York World-Telegram and the Sun staff photographer:
Al Aumuller [Public domain], via Wikimedia Commons



Hieman myöhemmin uudet teknologiat C-kasettien ja videonauhojen muodossa haastoivat kopiointioikeuden jälleen. Tänä päivänä suurin hyöty tekijänoikeuksista koituu suuryhtiöille ja taistelu kopioinnista käydään enimmäkseen internetissä, jossa kaikki digitaalinen sisältö on hetkessä jaettavissa ja monistettavissa ympäri maailman.

Paradigma tekijänoikeuksista ja niiden ympärille rakennetuista monopoleista on siis vanha – ja vanhentunut. Digitaalisella aikakaudella onkin noussut esiin uusia vaihtoehtoja vanhoille käytännöille. Ohjelmistojen kehittäjillä on ollut 1980-luvulta saakka käytössään lisenssejä, jotka sallivat vapaan jakamisen ja muokkaamisen. Luovan sisällön vallatessa internetin niille on luotu omia lisenssejä, kenties tärkeimpänä Creative Commons. Suomessakin CC-lisenssit ovat alkaneet vakiintua. Julkisen hallinnon tietohallinnon neuvottelukunta julkaisi loppuvuodesta 2014 suosituksen käyttää Creative Commons Nimeä 4.0 lisenssiä avoimen datan julkaisemiseen, tavoitteena oli tehdä julkisen sektorin tuottamasta tiedosta mahdollisimman yhteensopivaa ja käytettävissä olevaa.

Samoin Wikimedia Commons on muodostunut paljon käytetyksi alustaksi julkisrahoitteisten kulttuuriorganisaatioiden aineiston julkaisussa. Porin taidemuseo julkaisee siellä muun muassa kuvia teoksista, joiden suoja-aika on rauennut. Aikamme taiteesta syntyy edustavampi kuva, kun saatavilla on laadukkaita, esimerkiksi kulttuuriperintöorganisaatioiden tuottamia kuvia. Wikimedia Commons on hyvin tarkka: jos sinne veisi kuvan teoksesta, jonka tekijänoikeuden suoja ei ole rauennut, se poistettaisiin sieltä hyvin nopeasti. Siksi uudempi taide paljolti puuttuu Commonsista. Poikkeuksia kuitenkin on, esimerkiksi taiteilija Ai Wei Wein teosten kuvia on julkaistu siellä taiteilijan suostumuksella. Ulkoveistoksesta saa viedä kuvan suomenkieliseen Wikipediaan, koska Suomen tekijänoikeuslaissa mahdollistetaan julkisen teoksen kuvan käyttö ei-kaupallisesti arvosteleivassa tai kommentoivassa tekstissä.

Kun puhutaan taiteilijoista, jotka elävät taiteellisella työllään, tullaan kuitenkin uudelle problematiikan alueelle. Mutta voisiko taiteilija lisensoida esimerkiksi prosenttitaiteen teoksen? Suomessa noudatetaan tunnollisesti tekijänoikeuslakia, mutta se johtaa nykytaiteen vähäiseen näkyvyyteen Internetissä.

copyrighthistory.com/anne.html

opensource.com/law/11/6/story-st-columba-modern-copyright-battle-sixth-century-ireland

jhs-suositukset.fi/web/guest/jhs/recommendations/189

commons.wikimedia.org/wiki/Category:Media_from_Pori_Art_Museum

Tarmo Toikkanen – tiivistelmä puheenvuorosta

Tarmo Toikkanen toimii Creative Commons Suomen yhteyshenkilönä. Hän on oppimisen, opetuksen ja teknologian design-tutkija, opettajankouluttaja ja tietokirjailija. Lisäksi hän harrastaa tekijänoikeuksia ja avoimia lisenssejä.

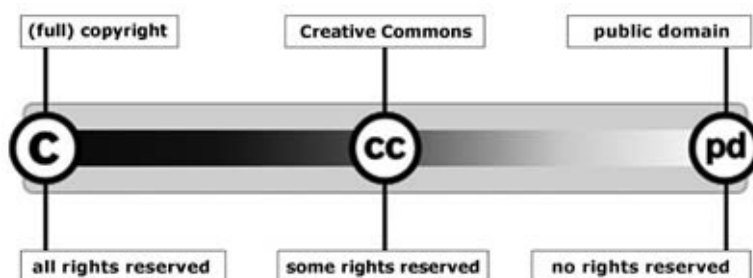
Tekijät ja hyödyntäjät

Creative Commons -lisenssit on luotu työkaluksi tilanteeseen, jossa laki ei seuraa kulttuurin muutosten perässä. Tänä päivänä jakaminen on niin helppoa, että monelle ei tule edes mieleen, että se olisi kiellettyä tai rajattua. Tilanne on samantapainen kuin kirjapainon syntymisen aikaan: kesti pari sataa vuotta, että lainsäädäntö soveltui teknologian tuomiin muutoksiin. CC mahdollistaa ”luovaan yhteismaahan” osallistumisen halukkaille.

Laissa on erilaisia mekanismeja suojaamaan tekijänoikeuksia ja toisaalta mahdollistamaan käyttöä. Tekijää suojaavat patentti, mallisuoja, tavaramerkki ja tekijänoikeus. Mikään ei suojaa ajatuksia, ideoita tai faktoja. Tekijänoikeus ei rajaa ainoastaan kaupallista käyttöä, vaan kaiken julkisen käytön. Kaikki omaperäinen ja luova saa automaattisesti tekijänoikeussuojan, sitä ei tarvitse rekisteröidä millään tavoin. Taiteilijan myydessä teoksen tekijänoikeus ei siirry myymisen mukana. Omaperäisten teosten lisäksi valokuvien, tietokantojen, äänitallenteiden, videotallenteiden, teosesitysten ja tv-signaalien tekijänoikeuksia suojellaan lähioikeuksilla.

Remiksoimisessa toisilta lainattujen teosten oikeudet rajoittavat sitä, mitä taiteilija voi niillä tehdä. Tekijällä itsellään on (taloudelliset) oikeudet: muuntelu, kopiointi, levitys, välitys ja esittäminen. Lisäksi moraaliset oikeudet, kuten isyysoikeus – oikeus tulla tunnustetuksi tekijänä. Hyödyntäjien oikeudet voivat tulla erilaisten käyttö lupien kautta kuten laista, sopimuslissenssistä, avoimesta lissenssistä, tekijältä kysymällä tai tekijänoikeusjärjestöltä saadusta luvasta. Laissa on tähän liittyen paljon erilaisia pykälä: voi esimerkiksi siteerata, esittää teoksia opetuksessa tai laulaa lauluja jumalanpalveluksessa. Luvat ovat yleensä moraalisesti ymmärrettäviä.

Myös ympäristöä ja siinä olevaa taidetta saa tallentaa. ”Freedom of panorama” mahdollistaa rakennetun ympäristön kuten rakennusten, patsaiden ja ympäristössä olevien taideteosten kuvaamisen. Tässä kohtaa ei ole eroa sillä, onko kohde sisä- tai ulkotilassa niin kauan kuin se on kiinteä osa rakennettua ympäristöä, kuten maalaus kirkon seinässä. Euroopassa vielä toistaiseksi maalauksesta otetuista valokuvista valokuvaajalla on lähioikeudet.



“Creative Commons: a user guide” by Simone Aliprandi
Creative Commons Attribution-ShareAlike 3.0 Unported.



By John Sullivan - PDPhoto.org, Public Domain, via Wikimedia Commons

Luova yhteismaa

Yhteismaa-sanan tausta juontaa paimenkulttuurista Brittein saarilta, jossa lampaat laidunsivat yhteisesti hyödynnetyllä maalla. Creative Commons on epäkaupallinen toimija, joka on perustettu Yhdysvalloissa vuonna 2001. Päämääränä on remix-kulttuurin mahdollistaminen laillisesti. Jossain vaiheessa lait kenties muuttuvat ja CC-lisenssejä ei enää tarvita. Lisenssit on tehty alun perin USA:n lainsäädännön pohjalta ja niistä on tehty paikallisia versioita ympäri maailman. Uusi versio 4.0 on suunniteltu sanamuodoltaan universaaliksi, eikä se nojaa minkään yksittäisen maan lainsäädäntöön. Lisenssi toimii globaalisti. Tätä on jo testattu oikeudessa. Tietokoneohjelmistojen puolella on omia lisenssejä, kuten GPL, mutta kaikki muu on keskittynyt viimeisten 15 vuoden aikana Creative Commonsiin.

Creative Commons -lisenssin käyttö ei vaadi muuta kuin sen liittämisen teokseen, se ei vaadi lupia eikä maksuja. Lisenssit mahdollistavat käyttöä lain sallimien olemassa olevien lupien, kuten sitaatti-oikeuden lisäksi. CC-lisenssin liittäminen omaan työhön antaa tiettyjä oikeuksia muille, mutta tekijällä säilyvät kaikki oikeudet, eli CC-lisenssi ei rajoita niitä millään tavalla. Lepsusti muotoiltu itse keksitty käyttö lupa on tulkinnanvarainen ja sanamuotojen kanssa kannattaa olla tarkka. Valmiit lisenssit yksinkertaistavat ja selkeyttävät jaetun materiaalin käyttöehtoja.



Lisenssit muodostuvat neljästä eri ehdosta, joista muodostuu kuusi eri lisenssiä:

BY: Tekijän nimi tai nimimerkki tulee mainita tekijän toivomalla tavalla. Myös lisenssi ja teoksen alkuperäinen sijainti on mainittava. Muunnelmissa on mainittava sekä alkuperäinen tekijä että muunnelman tekijä ja eriteltävä, mitä kukin on tehnyt. Omista muutoksista ei voi syyttää alkuperäisen tekijää, eikä toisaalta ottaa kunniaa alkuperäisen tekijän luomuksesta.

ND: Kieltää muunnelmien tekemisen. Jos sitä ei ole, niin saa muunnella miten haluaa.

SA: Vaikuttaa vain, jos teosta muunnellaan ja se julkaistetaan. Julkaistu muunnelma on julkaistava samalla lisenssillä. Tyypillisesti käytetty oppimateriaaleissa ja wikiteksteissä, varmistaa mm. että muunnellut versiot ovat alkuperäisen tekijän hyödynnettävissä.

NC: Rajaa käytön koskemaan vain epäkaupallista toimintaa. Epäkaupallisuus on toisinaan hankala määrittää ja siksi se ei ole yksiselitteinen ehto.

Public domainiin luovutus ei ole mahdollista kuin Yhdysvalloissa ja Israelissa, koska muualla isyys-oikeudesta ei voi luopua. Public domainia lähinnä on CC0-lisenssi, jossa isyysoikeudesta luovutaan niin pitkälle kuin lakiteknisesti on mahdollista.

Kulttuurin muuttuminen ja lisenssien käyttö

Tänä päivänä Wikipediassa ja Wikimedia Commonsissa kaikki sisältö on jaettu joko Creative Commonsilla tai vielä vapaammilla lisensseillä. Kotimainen Finna puolestaan kerää muistiorganisaatioiden metadatan (mukaanvoitulla myös kuvat) ja lisenssit vaihtelevat paljon. Europeanassa, EU:n digitaalisten kulttuuriperintöaineistojen alustassa, on tiukempi rajoitus: kuvissa on oltava CC BY -lisenssi. Vuonna 2014 Julkisen hallinnon tietohallinnon neuvottelukunta antoi julkishallinnoille suosituksen käyttää CC BY (ja metadatan kohdalla CC0) -lisenssiä julkaistessaan avoimia tietoaaineistoja (JHS 189 Avoimen tietoaineiston käyttö lupa).

Asenne on muistiorganisaatioissa ollut pitkään vastahakoinen laadukkaiden kuvien avoimen julkaisemisen suhteen. Museot ovat kuitenkin alkaneet havahtua siihen, että Internetissä näkyy satunnaisia, huonolaatuisia räpsyjä. Esimerkkinä Mona Lisa, jota turistit kuvaavat päivittäin, mutta josta on jaettu saataville korkealaatuinen kuva. Hyvälaatuisen aineiston jakaminen palvelee myös taiteilijan etua. Suomalaisten taiteilijoiden teosten saavutettavuus verkossa on parantunut viime vuosina. Tätä on edistänyt muun muassa Avoin GLAM (galleriat, kirjastot, arkistot, museot) -ryhmä, joka julkaisi Kohti avointa kulttuuria -oppaan.

Tarmo kehottaa taiteilijaa miettimään mikä on ansaintalogiikka: sisältö (itse teokset tai niiden toisinnot), vai palvelut niiden ympärillä? Musiikkiteollisuus on tyypillinen esimerkki siitä, että teoksen kopio-oikeus on ansaitsemisen keino. Kaikkien taiteilijoiden ei kannata lähtökohtaisesti julkaista kaikkea aineistoa avoimilla lisensseillä, mutta jakaminen lisää näkyvyyttä. Kun teokset, niiden kuvat, tai 3D-mallit julkaistaan vapailla lisensseillä, voivat ne päätyä useampiin paikkoihin ja ihmiset löytävät niitä, vaikka samalla niiden myynnin potentiaali vähenee. Tässä kohtaa voi miettiä vaikkapa teoksia, joiden kappalemyynti ei enää ole taloudellisesti merkittävää. Tarmon esityksen materiaalit on julkaistu avoimella lisenssillä, mutta kokemuksen mukaan niiden tuoma näkyvyys tuo esimerkiksi tilauksia tulla puhumaan.

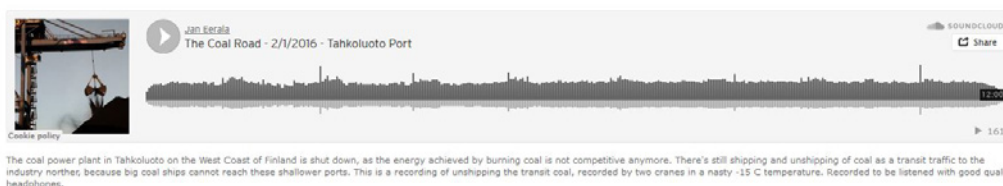
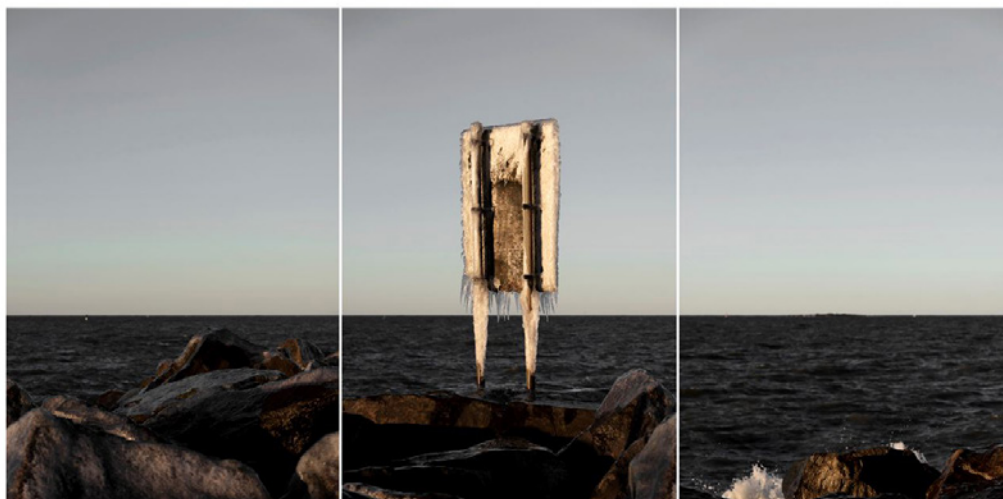
creativecommons.fi/lisenssit/

Jan Eerala: Sallivat lisenssit taiteilijan työvälineenä

Jan Eerala on valokuvataiteilija, joka on tullut tunnetuksi ympäristönsä kuvaajana. Hänen valokuviaan on ollut esillä laajalti yksityis- ja ryhmänäyttelyissä. Eerala on vuodesta 2003 ylläpitänyt Rupuranta-blogia, joka on vuosien saatossa tekniikan kehittymisen myötä muuntunut ääni- ja videoblogiksi. Rupuranta-blogi sisältää satoja dokumentaarisia tallenteita Meri-Porin edustalta, Selkämeren rannoilta. Eerala on lähes vuosikymmenen ajan kartoittanut ja dokumentoinut luonnon-ympäristöä; vuodenajan vaihtumisia sekä ihmisen toiminnan johdosta tapahtuvia ekologisia muutoksia.

Minulle näillä tekijänoikeusklausuuleilla on oikeastaan käänteinen merkitys; ne sallivat teosten vapaan käytön ja jakamisen. Poikkeuksena on kaupallinen käyttö, koska siinä liikkuvasta varallisuudesta on kohtuullista antaa tuottajillekin osansa. Olen jakanut teoksiani Vimeossa ja Soundcloudissa lisenssillä, joka mahdollistaa vapaan ei-kaupallisen käytön. Kaupalliseen käyttöön on pyydettävä lupa.

Aikanaanhan 'teos' oli jotain tarkoin varjeltua, museossa tms. esitettävää. Digitaalitekniikka muutti tekniset käytännöt ja mahdollisti uudenlaiset näkökulmat. Suuri harppaus oli kunnollisen laajakaistan käyttöönotto; ensimmäisen kerran ihmiskunnan historiassa oli mahdollista jakaa laajasti sekä ääntä että elävää kuvaa. (Laajakaista mahdollisti myös uuden tavan jakaa tietoa; esim. Maidanin aukion tapahtumia seurasin kahden live-kameran avulla paljon ennen lopullista vallankumousta. Tällä hetkellä seuran Facebookissa päivittäin, miten Syyrian Rojavassa kurdit taistelevat olemassaolonsa puolesta.)



rupuranta.net/weblog/filet/160102/



Minulle tämä merkitsi vapautumista museokontekstista, omin nettikäytännöt jo heti kun se oli teknisesti mahdollista (kiitos Kati Kunnas-Holmström ja Pasi Holmström) ja olen onnellinen että olen saanut elää molemmilla aikakausilla; analogisella ja digitaalisella. Internetin aikakaudella voin tehdä kansainvälistä työtä kotoa Makholmasta käsin. Verkossa tavoitteenani ei ole ollut kerätä suuria yleisöjä, vaan olen pyrkinyt tuottamaan laatua kapealle mutta asiantuntevalle käyttäjäkunnalle, kuten säveltäjille. Tärkeintä on tehdä riittävän hyvää ja saada se näkyviin oikeille yleisöille. Internetin tarjoamaa näkyvyyttä voi hyödyntää hyvin monilla eri tavoilla. Miten, se on jokaisen oma valinta.

Salliva CC on synnyttänyt melkoisen määrän erilaisia ja eritasoisia taide-, dokumentti- ja muunlaisia tuotoksia, joista osasta on ollut ihan kaupallistakin hyötyä. Mutta ennen kaikkea, minusta on hienoa, jos aikaansaannoksia voidaan käyttää johonkin, mikä tuottaa ihmisille iloa. Todella paljon on äänityksiä käytetty musiikin parissa, pari pientä levy-yhtiötä ("label-company") on tehnyt digitaalisia levytyksiä, jenkeissä hieno C-kasetti, ym. Rahaa ei näistä juuri tule, mutta kuitenkin jopa Gramex on tehnyt kanssani sopimuksen, jossa tilittävät jotain pientä pari kertaa vuodessa.

Videoista, jotka ovat olleet CC-sallivia ei-kaupallisessa käytössä, ovat maailmalla eri yliopistot ja esim. YK käyttäneet ilmastonmuutosfilmin teossa. Nämä ovat hienoja promoja, joista on tullut kaikenlaista muuta kysyntää. Mm. Ranskan yleisradion toimittaja/kirjailija tuli tänne viikoksi tekemään ohjelman minusta. Parhaillaan työstän tunnin videota yhteistyössä hänen kanssaan, ja jos olen oikein ymmärtänyt, niin se on jo myyty Ranskaan. Lisäksi siitä tehdään kaksi muunkielistä versiota. Eräs videoni on päätyntä osaksi performanssia, jonka intialainen tanssija Meghna Bhardwaj on toteuttanut. Sallivat lisenssit ovat lisänneet työni tunnettuutta ja niiden myötä olen saanut tilaustöitä.

Ilman sallivaa CC-lisenssiä nämä kaikki olisivat kaikei jääneet toteutumatta. Juuri tänään pyydetiin käyttö lupaa videoon, jossa halutaan kansainvälisesti parantaa ihmisten hengitykseen (!) liittyviä asioita. Totta kai annan hyvään tarkoitukseen ja samalla tuotanto saa potentiaalisesti uuden ja ison yleisön. Ohjenuoranani on tehdä sitä, mistä tykkää mahdollisimman hyvin. Laatu löytää yleisönsä varmasti. Sen jälkeen voi miettiä, miten muodostaa tuloja.

eerala.com/weblog/
soundcloud.com/holotna
vimeo.com/holotna



Eero Yli-Vakkuri – tiivistelmä puheenvuorosta

Eero Yli-Vakkuri on toteuttanut vuodesta 2007 alkaen tutkimuksellisia teoksia, joiden avulla hän pyrkii vaikuttamaan ympäristön hyvinvointiin sosiaalisesti ja ekologisesti. Osa tuotannoista on ymmärrettävissä performanssitaiteeksi, jotkut projektit ovat aineellistuneet yhteisöllisenä työpajatoimintana ja joistain on tuotettu lehtijulkaisuja tai videoita. Hän työskentelee useimmiten yhteistyössä eri alojen asiantuntijoiden kanssa ja toimii ryhmissä. Teoksia hän on esittänyt mm. T.E.H.D.A.S. -taiteilijakollektiivin tapahtumissa.

Järjestelmien, organisaatioiden ja prosessien läpivalaisu

Eero työskentelee useimmiten tietokoneella ja esiintyen. Performanssien sivutuotteina syntyy erilaisia äänitteitä, videokuvia ja muuta materiaalia. Hän esimerkiksi esittää performanssitilanteita myöhemmin tai tekee taustanauhoja esityksiin, jolloin syntyy äänitteitä. Kaikki esitysten sivussa syntyvä materiaali hyödyntää jollain tapaa vapaan käytön mahdollistavilla lisensseillä jaettuja media-aineistoja, kuten ääniä Freesoundista tai kuvia Wikimedia Commonsista. Osana taiteellista toimintaansa Eero ottaa käyttöön muiden tuottamia kuvia, videoita ja ääniä ja koettaa palauttaa kiertoon itse tuottamia tai muokkaamia materiaaleja.

Eerolle ei useimmiten riitä, että ottaa kuvan Wikimediasta tai videon Internet Archivesta. Materiaalit eivät ainoastaan edusta vapaan käytön kulttuuria, vaan kyse on erilaisista oppaista, seikkaperäisistä selostuksista miten käyttää jotain tekniikkaa, kuten Floss-manuaalien tapauksessa. Ne ovat kiinteä osa taiteellista toimintaa. Creative Commons on motivoitunut läpinäkyvyyden kulttuurista. Kaikesta osuvasta kritiikistä huolimatta se on vetoava ja houkutteleva. CC ja open source -kulttuuri edustavat järjestelmien, organisaatioiden ja prosessien läpivalaisua, joka on osa Eeron taiteellista työskentelyä. Siten avoimien medioiden käyttö on tuntunut luontevalta.

Rajaton kopioitavuus on mahdollista niiden tekniikoiden kautta, joita hän on tottunut käyttämään. Siksi hänen on helppo puhua tekijänoikeuksista luopumisesta, mutta se ei välttämättä päde esimerkiksi kuvanveistoon tai maalaamiseen. Eero näkee taiteellisen toimintansa enemmän palveluna kuin teoksen tuottamisena, kansan palveluksessa olemisena.

Hevoslinja ja jakamisen politiikka

Hevoslinja-projektissa (Eero Yli-Vakkuri, Jesse Sipola, Pietari Kylmälä, Hanna Karppinen, Toivottu Poika) oli kysymys nykyhevoskulttuuriin tutustumisesta sekä ratsastustaitojen haltuunotosta. Sen aikana käytettiin runsaasti avoimeen kulttuuriin liittyviä menetelmiä ja medioita. Helsingistä Turkuun ratsastamisen idean synnyttäneen Eero esimerkiksi jakoi projektia varten tehdyn apurahahakemuksen verkkoon samaan tapaan kuin jaettaisiin lähdekoodin dokumentaatio. Kyseessä oli läpinäkyvyys siitä, mitä aiotaan tehdä. Eeron mukaan on harvinaista päästä tutustumaan toisten hakemuksiin, ellei ole päättämässä apurahoista. Jakaminen on hauska kannustus ihmisille päästä lukemaan toistensa hakemuksia.



Hakemuksen jakamiseen jo ennen päätöstä apurahasta motivoi myös eräänlainen kyyninen korttien avaaminen. Laittamalla vielä toteutumattoman teoksen hakemuksen ilmoille Eero pystyi tavallaan valtaamaan aiheen itselleen. Muille taiteilijoille samanlaisen teoksen tekeminen muuttui heti vaikeammaksi, kun hakemus ja suunnitelmat oli tuotu julkisesti esille. Kyseessä oli valtaus yhteismaasta, ei pelkästään positiivinen yritys tuulettaa ammatillisuuksia pois taiteen perinteistä.

Projektin alkuvaiheessa tekijät ahmivat hevoskuvastoa kaikissa muodoissa, mitä verkosta löytyi. Vastaantulevan materiaalin käyttöoikeudet tarkistettiin ja ryhmä suosi vapaasti jaettuja aineistoja. Kaikki kirjattiin ylös. Eeron mukaan projektin aikana voi kertyä esimerkiksi satoja äänitiedostoja. Kirjanpito niiden alkuperästä on työlästä, mutta jos sen tekee, voi niitä käyttää jatkossa vaivattomasti muihin tarkoituksiin.

Wikimedia Commonsista tekijät löysivät kuvia avoimilla lisensseillä julkaistuista ratsastajapatsaista. He poistivat ratsastajat Photoshopilla. Näin Commonsista saatu kuvamateriaali muuttui oman taiteellisen ajattelun työkaluksi. Näitä kuvia ei olisi voinut syntyä ilman, että hevoskuvia oli avoimesti saatavilla. Kertynyt kuvamateriaali oli myös avuksi, kun tuli kutsuja näyttelyihin ja esitystilanteisiin – teos itsessään kun oli ratsastamista ja ratsastamisen ajattelemista.

Eeron tavoitteena on projektin päättyessä palauttaa käsittelemäänsä materiaalia takaisin kiertoon. Hevosprojektissa syntyi paljon äänitteitä, joita verkossa ei ollut entuudestaan ja niitä oli helppo lisätä sinne takaisin. Se synnytti myös tekstejä, videoita YouTubeen (josta se voi helposti tulla ladatuksi ja kierrätetyksi tekijänoikeuksista välittämättä), Wikimediaan lisättiin Marcus Aureliuksen ratsastajapatsaan pyllynreikä jota ei oltu kertaakaan kuvattu, sekä GPS-dataa jota jaettiin reititysoppaisiin. Purkutyötä voi ajatella poliittisena. CC- ja GNU-GPL-lisenssit voivat olla tarttuvaa (SA) ja velvoittaa jakamiseen samoilla ehdoilla. Jakamisen eleiden kautta voi kuvitella luovansa ekosysteemiä, jossa ihmiset jakaisivat yhä innokkaammin toisilleen kuvia.

Jakaminen on poliittista myös siksi, että on merkityksellistä, millaisia kuvia esimerkiksi mielenosoituksista julkaistaan Wikimediassa. Jos on motivaatiota vaikuttaa vaikkapa siihen, miten Tampereen kiekkovierasjuhlista ajatellaan, se on paikka, jossa yhden kuvan jakamisella pystyy saavuttamaan melko suuren yleisön. Perinteisen taiteilijaidentiteetin kannalta tätä voi nähdä järkevänä toimintana: taiteilijat fantisoivat olevansa esimerkiksi historian avainhetkien tallentajia. Heidän ainutlaatuiset näkökulmansa kiteyttävät jonkin konfliktin ja teos itsessään säilyttää todistusarvon dokumenttina tapahtuneesta. Fantasiaa voi leikkiä Wikimedia Commonsin kanssa, jos se edelleen miellyttää.



By Ore.e Refineries [Public domain],
from Wikimedia Commons



Kisällijärjestelmä ja tuotantovälineiden tuho

Ennen taiteilijan opintoja Eero opiskeli puusepäksi. Opintoihin kuului koristemaalauskurssi, jossa mestarin opissa käytiin läpi suomalaisia koristemaalaustekniikoita. Aiemmin kaikki huonekalut Suomessa maalattiin, koska siten saatiin suoja säästä vastaan. Usein maalari oli paikallinen mestari, jolla oli oma tyykinsä. Koristemaalari vastasi siitä, että kuosi oli muodin mukainen. Tyyli oli myös niin ainutlaatuisia, ettei niitä yleensä signeerattu. ”Toi ei oo mistään kotoisin” on kritiikki, joka juontaa käsityökulttuurista: aiemmin kaikki tyyli oli vahvasti paikallisia ja paikannettavissa.

Koristemaalausmestari oli kerännyt tuhansien erilaisten koristemuotojen ja maalaustekniikoiden arkiston, muttei koskaan löytänyt työnsä jatkajaa. Niinpä hän päätti tuhota arkiston ennen kuolemaansa. Tarina on hyvä opetus siitä, että Suomessa on vielä olemassa kisällijärjestelmän jäännös. Venetsiassa tekijänoikeudet ja kisälliliitot liittyivät toisiinsa: mestarin ja kisällin välinen suhde oli niin tiivis, että kisällä estettiin siirtymästä kaupungista toiseen, jotta alueen taidot ja kulttuuri ei köyhtyisi. Artesaaneja jopa tapettiin, ettei taitoja karkaisi. Taito oli tässä suhteessa pääomaa ja sen vartioiminen oli institutionalisoitunut. Killat vartioivat artesaanien liikkumista ja sen kautta tiedon kulkua. Perinne on ollut voimissaan myös Suomessa.

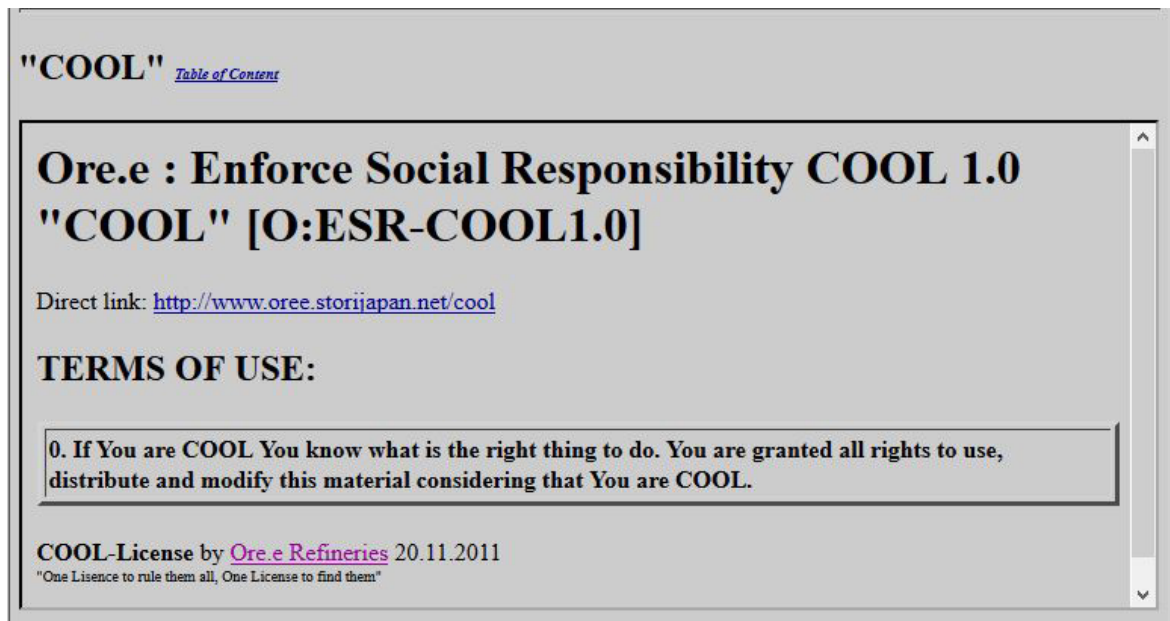
Kisällijärjestelmän voi nähdä negatiivisena asiana: pitäisi olla vapaa kulttuuri, jossa saa tehdä mitä vain. Ajatus artesaanin erikoistumisesta yhteen asiaan on vanhentunut rakenne, joka pitäisi murtaa. Toisaalta järjestelmä suojaa työntekijöitä kilpailuttamiselta järjestömissä hankkeissa. Oleellista on se, että kisälliperinteeseen on sisällynyt moraalinen vaade: mestari voi ottaa kisällin vain jos hän tietää, että siirrettyillä taidoilla voi tulla taloudellisesti toimeen. Suhde ja vastuu ovat elinikäisiä.

Niinpä koristemaalausarkiston tuhoamisen ajatus voidaan nähdä moraalisena ratkaisuna: Mestari tietää, ettei kukaan voi nyky-Suomessa tulla toimeen koristemaalarina, joten on järkevää pistää ala nippuun näiltä osin. Samalla voi miettiä poliittista motiivia koristemaalarin näkökulmasta. Kapitalismissa tuotetaan kahdenlaisia asioita: tuotantovälineitä ja tuotteita, kulutushyödykkeitä. Hyödykkeiden kauppa ja siihen liittyvä talous on helppo ymmärtää. Maalattu kaappi myydään eteenpäin ja siitä saadaan voittoa.

Tuotantovälineisiin liittyvä talous on monimutkaisempi. Välineitä myydään usein pienemmällä voitolla, koska niiden liikkuvuus on pääoman etu. On järkevää, että tehtaot vaihtavat keskenään laitteita. Avoimen lähdekoodin ohjelmat ovat teollisuuden etu, koska niitä voidaan kehittää ja valmistaa paremmin tuotteita, joista varsinaiset voitot tulevat. Tästä vinkkelistä koristemaalarin ele tuhota arkistonsa ja keräämänsä tyyli sulkee pois mahdollisuuden, että niitä käytettäisiin sellaisissa yhteyksissä, jotka poistavat muiden koristemaalareiden toimintaedellytyksiä. Eeron väite kuuluu: Taiteilijan näkökulmasta tekniikka on tuotantoväline.

Ore.e Jalostamot - be cool

Käsityöinnostus jatkui taideopintojen aikana. Eeron kaveri oli joutunut 1990-luvulla myymään suvun perintötauluja. Signeeratut teokset olivat menneet kaupaksi, mutta signeeraamattomat olivat jääneet myymättä, vaikka ne olivat parempia. Kostona markkinarakennetta kohtaan Eero päätti, ettei koskaan signeeraa omia teoksiaan. Siitä syntyi ajatus perustaa feikkifirma. Hän perusti seppä Jesse Sipolan kanssa Ore.e Jalostamot.



Taidegraafikko Outi Heiskanen pystyi valmistamaan tarvitsemansa tuotantovälineet omin käsin lukuun ottamatta painolaattoja. Eero ja Jesse päättivät, että firma voisi tehdä kuparipainolaattoja Outille ja muille taidegraafikoille. Tämä oli ensimmäinen open source -projekti. Projekti tuotti tutoriaalin "Näin teet kuparipainolaatan", ja vihdoinkin taiteilijoiden oli mahdollista ostaa eettisesti valmistettuja laattoja. Mutta kauppa ei käynyt. Hinta saattoi vaikuttaa asiaan, mutta todennäköisesti suurin syy oli se, että taiteen raaka-aine oli värjätynyt liian voimakkaasti. Taiteilijat eivät kokeneet, että heidän ilmaisulleen olisi jäänyt riittävästi tilaa.

Eero luulee tämän liittyvän avoimien lisenssien medioihin: kaikille vapaasti käytettävissä olevien materiaalien hyödyntäminen tuntuu vaikealta, koska se on lähtökohtaisesti määritelty avoimeksi. Lisäksi tuotantovälineet ovat poliittisesti latautuneita. Ironisesti nykytaiteeseen kuuluu fantasia tuotantovälineiden neutraaliudesta, jotta voidaan tehdä väkevää ilmaisua omassa ruumiissa ja ruumiin kautta. Väite: Ihmiset ostavat mieluummin tehdasvalmisteisia taiteen raaka-aineita kuin käsityöläisten valmistamia.

Kun kukaan ei ostanut kuparilaattoja, lähdettiin katkeroitumisen sijaan koston tielle. He alkoivat laatia omia lisenssejä. Ensimmäinen yritys tehdä eettinen, käyttäjiä sitova lisenssi oli ESRek (Enforce Social Responsibility, eco kiva 1.0). Sen ehtoihin kuului, että käyttäessään kierrättämätöntä paperia joutuisi antamaan lainan Kiva-mikrolainajärjestelmän kautta nimetylle afrikkalaiselle artesaanille. Lisenssissä on mukana myös muita ehtoja: Jos toimii sosiaalikeskuksessa, vaatimus ei kaikilta osin koske sinua. Eero suosittelee, että jokaisen taiteilijan kannattaisi kokeilla laatia omia lisenssejä. ESRek ei ollut menestys, se oli liian monimutkainen. Kukaan ei jaksanut lukea ehtoja. Seuraavaksi valmistui COOL 1.0 lisenssi. Se on kaikkivoipa lisenssi, "If you are cool".

Viime aikoina avoimet lisenssit ovat olleet keskeisiä Eeron uudessa tuotannossa, samoin kuin poliittinen yhteismaan valtaaminen, mutta toisaalta sinne antaminen. Jessen kanssa he tuottivat kokoelman työn ääniä äänittämällä Jessen pajassa työvaiheita ja työkaluja. Aineistosta koottiin ääniarkisto, joka julkaistiin Fresoundin kautta. Sieltä ihmiset voivat hakea äänitteitä työkalutyypin mukaan. Äänitteet on julkaistu CC0-lisenssillä, joka on Eeron mukaan paras CC-lisenssi. Esimerkiksi kaupallisen rajoituksen määrittely hämmentää – onko näyttely kaupallinen, vaikka kukaan ei ostaisi mitään? Lisäksi aineisto on tietenkin julkaistu COOL 1.0 -lisenssillä.



Kimmo Modig – tiivistelmä puheenvuorosta

*Kimmo Modig on Biitsi-taiteilijaduon toinen osapuoli ja äänistrategiaa tuottavan TOCCin Tuntija/Seer. Hänen taiteellinen tuotantonsa sisältää nettiin tehtyjä sisältöjä, vapaamuotoisia puheenvuoroja sekä lukuisia yhteistöitä, kuten Landlording-videosarja yhdessä Tuomas A. Laitisen kanssa. Modig valmistelee parhaillaan paikkasidonnaista podcastia Marina Valle Noronhan kanssa sekä tois-
taiseksi viimeistä sooloteostaan Porin Kulttuurisäädön vuoden 2018 kesänäyttelyyn.*

Telekommunistin manifesti

Kimmon suhde tiedonjakoon ja yhteisöön on muodostunut halusta etsiä resonanssia, asiayhteyksiä ja sielunkumppaneita. Häntä ei kiinnosta ainoastaan käyttääkö jotakin kuvaa vai ei, vaan kuka tekee rahaa, millaisia valtasuhteita nämä järjestelmät pystyvät tuottamaan ja millaisia vaihtoehtoisia järjestelmiä yhteiskuntaan voidaan tuottaa.

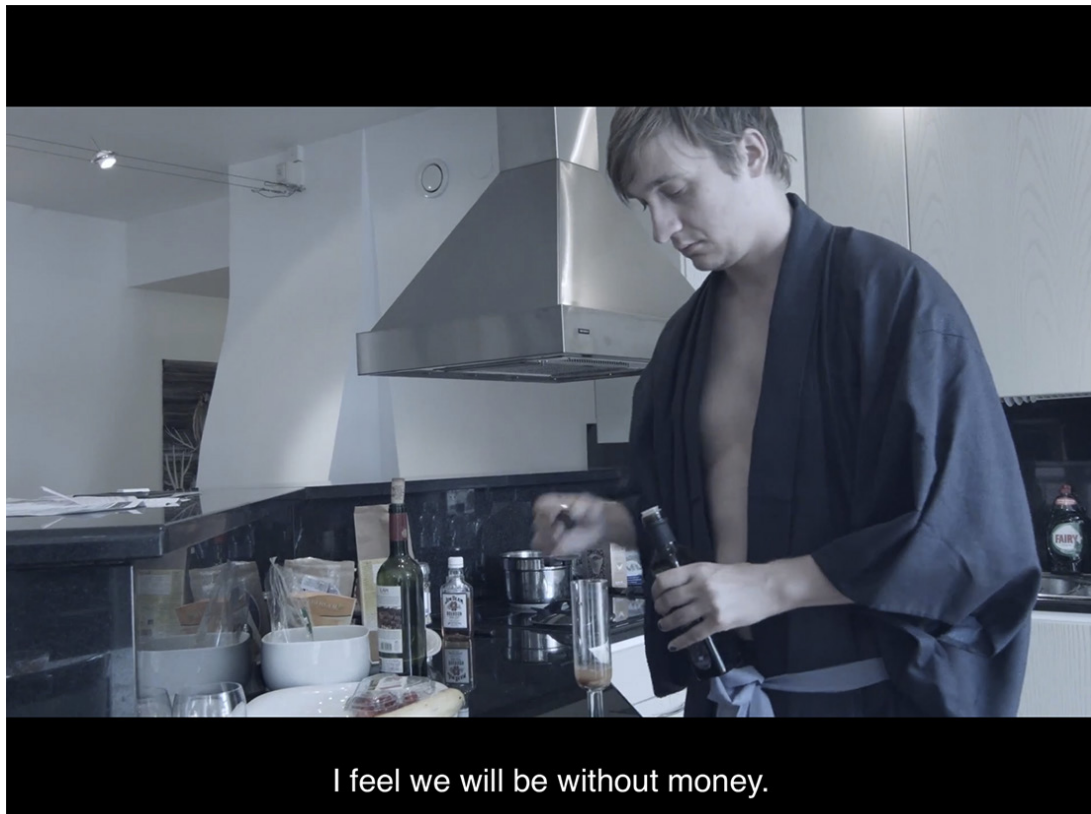
Creative Commonsin perustajan Lawrence Lessigin ajatukset 2000-luvun alussa kumpuavat länsimaisesta valkoisesta lähtökohdasta, jossa ajatellaan tekijänoikeuksien olevan hyvin toimeentulevien keskinäistä leikkiä: kaikki viittaavat toisiinsa ja näkyvyyden ekonomia tuottaa kaikille töitä. Creative Commons luo tähän käyttöliittymän, se ei ole ammattiliitto tai tekijänoikeusjärjestö. Todellisuudessa luovilla aloilla halutaan rahaa heti lupausten sijaan. Lähtökohta on erilainen kuin Silikonilaaksossa. Käyttäjät tuottavat ilmaiseksi sisältöjä ja dataa, jota sitten myydään, louhitaan, paketoitaan mainokseksi, tietoturvaksi ja muihin käyttötarkoituksiin.

Kimmo muistuttaa siitä, että tekijänoikeus ei ole neutraali kenttä vaan voimasuhteilla on merkitystä. Lakimiesten armeijoilla on merkitystä. Laki ei ole vain kaunis asia, joka toteutuu kaikille. Kannattaa miettiä kuka hyötyy siitä, että kaikkea jaetaan ilmaiseksi.

Tekijä, käyttäjä, valta ja vauraus

Creative Commons vahvistaa jakoa tekijään ja käyttäjään tavalla, joka estää käyttäjältä mahdollisuuden luoda itselleen elantoa tai tuottoa. Tämä on keskeistä kaikessa tekijänoikeusajattelussa: halutaan erottaa tekijä, joka voi olla suhteellisen mielivaltainen. Yhteismaata ei voi syntyä, kun tekijä voi valita, mitä teoksille yhteismaassa tapahtuu. Jokamiehen oikeudella sentään voi luoda lisäarvoa työlleen. Kimmo käyttää esimerkkinä mustikan poimintaa: mustikan voi myydä, eikä tarvitse odottaa, että joku näkee mustikan poiminnan taitosi ja palkkaa sinut.

Kimmon mukaan parasta taiteilijoille olisi omistaa tuotanto- ja jakelukoneisto: esimerkiksi Spotifyn tyyppinen firma, joka hallinnoi jakelua. Ammattiliittoja on aiheellista kritisoida, mutta tuhansien ihmisten yhteenliittymällä voi olla enemmän valtaa kuin yksilöillä, jotka tekevät yksilöllisiä sopimuksia. Kimmo haluaa tekijöille valtaa ja rahaa – CC ei luo juuri kumpaakaan, eikä siksi ole hänelle henkilökohtaisesti kiinnostava malli.



Kimmo Modig & Tuomas A. Laitinen - Landlording, Episode 01: Public Funding (2015), Still videosta.

Hevosvankkurifirmat tekevät kaikkensa, että junat eivät tulisi käyttöön

Tekijänoikeuslainsäädäntö perustuu edelleen ajatukseen käsinkosketeltavista asioista. On kuitenkin olemassa teknologia, Internet, jonka pitäisi muuttaa käsityksiä siitä, miten tietoa voi jakaa, mitä tiedolla voi tehdä – taiteesta, luovuudesta, jopa ihmissubjektista. Kimmoa ei houkuta ajatella pelkkää tekijänoikeutta, vaan ylipäättään taiteen, estetiikan ja kulttuurin kautta syntyvää ihmis- ja tekijyyksikäsitystä uusiksi. Olenko oikeasti teoksen tekijä vai syntyykö se jonkinlaisessa verkostossa?

Creative Commons ei tuo keskusteluun uusia käsitteitä tai uutta käsitteellistä ajattelua suhteessa taiteilijuuteen, tekijyyteen, teosten jakamiseen ja commonsiin. Se vain hienosäätää olemassaolevaa järjestelmää. Se ei ole "all rights reserved", se on "some rights reserved", mutta edelleen "rights reserved".

Online on myös offline

Paras tapa mitata digitaalisen sovelluksen hyöty on arvioida, miten se vaikuttaa reaali maailmaan. Elämme oikeassa materiaalisessa ympäristössä, konkretia ei vain ole nähtävillämme koska kaivokset ja elektroniikan kierrätyskasat sijaitsevat globaalissa Etelässä. Kenelle on lopulta hyötyä siitä, että luodaan teknologioita, joiden tuottama hyöty rajoittuu ainoastaan onlineen?

Lawrence Lessig kritisoi "tylsää ankeaa piratismia" ja rinnastaa remiksaamisen "oikeasti luovaan" kulttuurin, mutta Aasian ja Itä-Euroopan dvd-myyjät ansaitsevat todellista elantoa saadakseen ruokaa pöytään. Kyseessä on umpikolonialistinen, toiseuttava positio. Todellisuudessa moni piraattiversion ladannut ei olisi ollut valmis maksamaan alkuperäisestä tuotteesta. Tarjonta luo kysyntää.



Marxilaisen kritiikin kautta piratismi voidaan nähdä taistelukenttänä, taisteluna pääomaa vastaan. Toisaalta saattaa olla myös vasemmistolaista laiskuutta niputtaa yhteen se, mikä ei ole kaikkialla samaa ja nimetä se taisteluksi. Kyseessä voi olla esimerkiksi tietylle alueelle tyypillinen kaupallisuuden muoto. Kysymykset piratismista määrittyvät eri tavalla eri maissa ja kulttuuripiireissä, eivät ainoastaan ”globaali etelä ja vauras länsi” -vastakkainasettelun kautta.

Vapaat äänet

Kimmo käyttää paljon freesound.org-palvelua. Siellä huomaa, että kuka tahansa voi käyttää tiukkaa CC-lisenssiä asioihin, joissa ei ole mitään erityistä, vaikka askelten kopinan äänitykseen. Creative Commons on madaltanut teoskynnyksen älyttömän alas ja se on pysyvä lisenssi, kerran sillä julkaistua ei voi perua.

Kimmo ei ole laittanut omia teoksiaan jakoon erityisesti mihinkään, tai soveltanut CC-lisenssejä omalla kohdallaan. Hän on kasvanut nettikulttuuriin, jossa voidaan lainata vapaasti toisten teoksista. Esimerkiksi museoiden kokoelmissa on paljon uutta video- ja mediataidetta, jossa tekijä ei varmasti ole tarkistanut tekijänoikeuksia, eikä teoksen ostaja ole siitä myöskään ollut kiinnostunut. Audiovisuaalinen materiaali on roinaa: sitä on paljon, ja sitä on helppo tuottaa lisää.

kimmomodig.com/

Kimmon kirjasuosituks:

Dmytri Kleiner: The Telekommunist Manifesto (2010)

Matteo Pasquinelli: Animal Spirits: A Bestiary of the Commons (2008)

Postcolonial Piracy - Media Distribution and Cultural Production in the Global South
toim. Lars Eckstein, Anja Schwarz (2014)

Ravi Sundaram: Revisiting the Pirate Kingdom (2009)

Tere Vadén & Richard Stallman: Koodi vapaaksi – hakkerietiikan vaatavuus (2002)

Christine Harold : OurSpace - Resisting the Corporate Control of Culture (2009)



Kalle Kuisma – tiivistelmä puheenvuorosta

Korppiradio on Helsingin Kalliossa vuonna 2013 perustettu yhteisöradio. Sen lähetystä voi kuunnella verkossa osoitteessa korppiradio.net. Nykyään Vallilassa sijaitsevan kellaristudion rakennuksen katolle asennettu 15 watin lähetin mahdollistaa analogilähetyksen paikallisesti muutaman korttelin alueella. Lähetykset pyörivät Airtime-yhteisöradiosovelluksen kautta. Automatisoitu järjestelmä soittaa Korppiradion ohjelmia yötä päivää. Sisältö koostuu tasapainoisesti muun muassa keskusteluista, äänitaiteesta ja live-musiikista.

Katoilla ja verkossa

Toiminnassa on anarkistista henkeä. Lähtökohtana on ollut yhteiskuntakriittinen ja ehdottomasti epäkaupallinen toiminta täysin ilman rahaa. Korppiradio pyrkii olemaan osa elävää kulttuuria, joka on irti kapitalistisista rakenteista ja kaupallisuudesta. Koettiin että tarvitaan väline, jolla voi ottaa haltuun kriittistä ja yhteistä maaperää, ja jossa voi vapaasti kommunikoida. Yksi Korppiradion johtotavoista oli synnyttää radiossa toimiva orgaaninen media, joka olisi myös vastaisuksi sosiaalisen median visuaalisuuteen painottuvalle viestinnälle. Äänen kautta toimiva viestintä on paljon intiimimpää ja pystyy tavoittamaan syvällisemmän tason kuin visuaalinen selailu, mitä netin käyttö yleensä on.

Korppiradion aktiivit ovat vanhan koulukunnan porukkaa, älypuhelimiaakaan ei käytetä. Kallelle kaikkein mielekkäintä olisi toimia ainoastaan analogisesti, jos pieniä lähettimiä saataisiin lisättyä eri puolille Suomea. Viestintävirasto antoi nykyiselle lähettimelle kolmen kuukauden luvan. Kallen mukaan pienitehoiselle lähettimelle on helppoa saada lupa lyhyeksi ajaksi, mutta luvan saaminen tehokkaammalle laitteelle olisi hankalampaa. Toiminta menisi piraattiradion puolelle – pitäisi tehdä lähetyksiä esimerkiksi laivasta käsin.

Korppeja ja muuttolintuja

Korppien yhteisö koostui alkuvaiheessa noin 15 henkilöstä. Mukana oli taiteilijoita, tuottajia, elokuva- ja äänipuolen osaajia ja aktivisteja. Toiminnan alun aktiivisen sisällöntuotannon jälkeen yhteisö hajaantui jonkin verran, mutta vuoden 2017 syksyllä uusia ihmisiä on tullut mukaan ja toiminta on saanut ilmaa siipiensä alle. Yhteisö on avoin ja siihen pääsee mukaan helposti. Korppiradion viestintä on hyvinkin henkilökohtaista. Se ei ole massamedia, vaan edustaa enemmän peer-to-peer- tai person-to-person-ajattelua. Jos jollain ohjelmalla on yksi tai kaksi kuuntelijaa, se on jo hyvä asia. Kymmeniä kuulijoita tavoitetaan lähinnä erikoislähetyksissä, joita mainostetaan isosti sosiaalisessa mediassa ja viidakkorummulla.

Korppiradion toimintakulttuuria havainnollistavassa puudiagrammissa kuuntelijat muodostavat osan puusta, eli tekijät ovat myös kuuntelijoita ja toisin päin. Tämä korostaa toiminnan henkilökohtaisuutta. Uudet korvit toivotetaan lämpimästi tervetulleiksi. Tullakseen mukaan ei tarvitse olla Helsingistä. Tällä hetkellä mukana on korppeja eri puolilta Suomea ja Eurooppaa. Lisäksi on jonkin verran sukulaiskanavia, kuten Radio Corax Berliinissä. Se on saman tyyppinen tee-se-itse- ja tee-se-yhdessä-lähtökohdista toimiva radio.

Epäkaupallinen logiikka

Analogisen lähetysluvan myötä Teostolta tuli yhteydenotto, jossa kysyttiin soitetaanko Korppiradiossa musiikkia. Tämä koettiin hämmäntävänä, koska musiikki on kanavalla tärkeässä osassa, mutta se on CC-lisensioitua tai muuten vapaasti käytettävissä olevaa. Kallen mielestä tämä osoittaa järjestelmän rakenteellisen jähmeyden: Teoston oletus on, että musiikki tehdään myytäväksi. Suurin osa radiokanavista on kaupallisia. Yleisradionkin musiikkivalinnat noudattavat samaa logiikkaa, ja siellä soitetaan samoja soittolistoja. Teosto tilittää korvaukset niille, joiden musiikkia soitetaan eniten radiossa maanlaajuisesti. Marginaalissa olevat artistit saavat hyvin vähän korvauksia, vaikka heidän musiikkinsa soisi myös radioaalloilla.

Kallelle musiikki on luonnonvoima. Korppiradiossa pidetään paljon jameja, joissa synnytetään elävää musiikkia. Kokeellisuus on ratkaisevaa. Tekijänoikeusvapaata musiikkia, erilaisia äänilähteitä ja tekstejä sekoitetaan. Ajatus jameista sisällöntuotantona on tärkeä osa Korppiradion orgaanista luonnetta. Teoston viitoittaman kaupallisen ajattelun – musiikin soittaminen myynnin edistämisen takia – sijaan Korppiradiolle on paljon olennaisempaa edistää kulttuuria sekä tukea marginaalisen ja ruohonjuurikulttuurin verkostoitumista. Se on viestintäkanava vaihtoehtoisille toimijoille.



Korppiradion studio. Kuva: Kalle Kuisma



Vapaan materiaalin runsaus niukkuuden kulttuurin keskellä

Creative Commons on tärkeä osa Korppiradion ohjelmien tuotantoa. Esimerkiksi Free Music Archive on osoittautunut todella hyväksi vapaan musiikin arkistoksi, josta voi etsiä sisältöjä monin eri tavoin: hakusanoilla, genreillä ja myös kuratoituna. Yleensä Korppiradion soittolistassa ei soiteta yksittäisiä kappaleita, vaan musiikkia kootaan ohjelmakokonaisuuksiksi. Esimerkiksi CC-BY-lisensoidun materiaalin kohdalla tekijä mainitaan ohjelmassa nimeltä tai ohjelmakohtaisella sivulla. Toinen hyödyllinen lähde verkossa on avantgardearkisto Ubuweb. Äänitaidetta ja erilaisia taiteilijoiden äänitallenteita sisältävä ääniarkisto on huikea ja laajenee jatkuvasti. Lisäksi siellä on videoita ja filmimateriaalia.

Nykyinen radiomaailma edustaa Kallen mukaan niukkuusajattelua: todella harvat biisit soivat, vaikka maailmassa on valtava määrä musiikkia, jolle ei ole kanavia tulla kuulluksi. Jo pelkästään soittamalla Ubuwebin materiaalia saisi aikaiseksi useamman radiokanavan tai ohjelman. Korppiradio ei lisensoi itse tuottamaansa materiaalia mitenkään. Ajatus remiksaus-kulttuurista vaikuttaa vahvasti tekemisen taustalla ja tekijät pyrkivät myös kierrättämään olemassa olevaa materiaalia uudelleen. Materiaalissa on paljon ”ajatonta” keskustelua ja muuta yleisemmällä tasolla liikkuvaa sisältöä, jota voidaan käyttää myöhemminkin. Oman ohjelman voi toki halutessaan lisensoida, mutta käytännössä kukaan ei ole näin tehnyt. On yleisessä tiedossa, että materiaalien kierrätys sopii kaikille tekijöille. Tässä suhteessa tekijät jakavat samanlaisen maailmankuvan ja ajattelutavan.

hypericum.tv/

korppiradio.net

freemusicarchive.org

ubu.com

sourcefabric.org/en/airtime

pixelache.ac/projects/biosignals



Sakari Laurila: Binaari-Derivé

Sakari Laurila on kirjoittaja, ohjaaja ja tuottaja. Hän toimii helsinkiläisessä Armas Kollektiivissa. Laurila on ohjannut kaksi pitkää dokumenttia Gritos en el Cielo – Huutoja taivaalla (2011) ja Una Vocación Ciega – A Blind Vocation (2017).

Digitaalinen, binaarinen, I- ja O-merkkien loputtoman pitkiä jonoja sähköä komentamana. Digitaalinen verkko, psykologista maantiedettä, jossa kokemuksemme näistä jonoista muodostuu ja jotka muodostavat kokemustamme. Korppiradio, digitaalisesta arkkitehtuurista sisältöä ammentava yhteistoiminnallinen radiokanava.

Vaikkakin Korppiradion toiminnan ydin on analogiassa, yhteen tulevien ihmisten välisissä suhteissa, ajattelun materiassa sekä analogisissa soittimissa ja niillä tehdyssä musiikissa, on toiminnan suhteen vapaiden lisenssien digitaaliset sisällöt verkossa olleet tärkeässä asemassa. Musiikki, jota soitetaan, on suurilta osin löytynyt näistä digitaalisista arkistoista, kuten freemusicarchive.org, archive.org ja freesound.org. Ne ovat olleet erinomaisia resursseja, ei vain sen vuoksi, että ne mahdollistavat epäkaupalliselle radioprojekteille nauhoitetun musiikin ihmeen, vaan koska sitä kautta musiikkia ja löytämisen logiikkaa lähestytään hyvin eri tavalla.

Miten sisältöihin päädytään Internetissä, on aina jonkinlaisen kokemuksellisen polun tai kaavan tulos. Kokemisen arkkitehtuuri ja sen polut tai kaavat ovat pitkälti peruskäyttäjällä määrittyneet julkaisujen tahojen algoritmien kautta. Vaikka sisällöt ovat vapaasti kenen tahansa toteutettavissa, julkaistavissa ja etsittävässä, määrittää käyttäjän matkan silti algoritmimatkayhtiö. Internetissä olemme useimmiten pakettilomalla, eli merkittävä eksyminen on erittäin vaikeaa. On mm. mielenkiintoista laittaa vanha suosikki, se äärimmäisen harvinainen ja radikaali free jazz -levy soimaan suosittuun videopalveluun, kiristää vyölaukun hihnat ja katsoa, mihin autopilotti ”autoplay” videoiden vaihtuessa ohjaa. Turistin kokemusmatkojen perusteella matka on kohti geneeristä, kohti tahoja joilla on intressejä – tietenkin. Eiväthän ne näitä palveluja ihmiskunnan onnellisuuden vuoksi luo.

Vapaat sisällöt ja niiden alustat tai kanavat luovat tiettyjä epäkaavoja. Tämä on oleellista, koska eksyminen on niin vaikeaa. Täysin sattumanvaraisesti voi tietysti Internetissä helposti yrittää eksyä, mutta jos haluaa eksyä esimerkiksi ullakoidensa pölyissä musiikkia tekevien ihmisten maailmoihin aikuisviihteen ja vaimonostosivujen sijaan, niin silloin vapaiden sisältöjen alustat ovat elintärkeässä asemassa. Kun taiteilijat aikoinaan eksyttivät itseään Pariisissa, tiesivät he olevansa suurkaupungissa, jossa ilmiöt ovat tietyllä tavalla merkityksellisiä. Sen sijaan Internet on ehdottoman suurimmalta osaltaan täynnä täysin turhanpäivästä ulostetta – anteeksi rujo sananparsa – johon ei välttämättä halua eksyä ainakaan silmät sidottuina ilman saappaita.

Internetin mahdollistaman sisällöntuotannon demokratisoitumisen ja vapautumisen piti johtaa sisältöjen monimuotoistumiseen ja syventymiseen. Toisin kävi. Sisällöt, joihin yleensä polut netissä johtavat, ovat valtavasti yksitoikkoistuneet, latistuneet ja muuttuneet suurimmalta osin uskomattoman typeriksi. Kytevä kyynikko voisi vetää johtopäätöksen, että julkaisuvapauden saanut kansa on osoittanut idioottimaisuutensa ja vain valistuneen joukon tulisi tehdä sisällöjä, jotta kansa ei taannu takaisin apinoiksi. Uskon kuitenkin, että asian ydin on muualla, eli siinä että sisällöllisesti kokemisen arkkitehtuuri on merkittäväällä tavalla informaatiomassan jäsentämisen kautta määrittyvää, ei vain itse sisältöjen julkaisun tai etsinnän vapauden. Toisin sanoin kokemisen arkkitehtuuri, sen psykomaantiede, alkaa heti määrittää sisältötuotantoa.

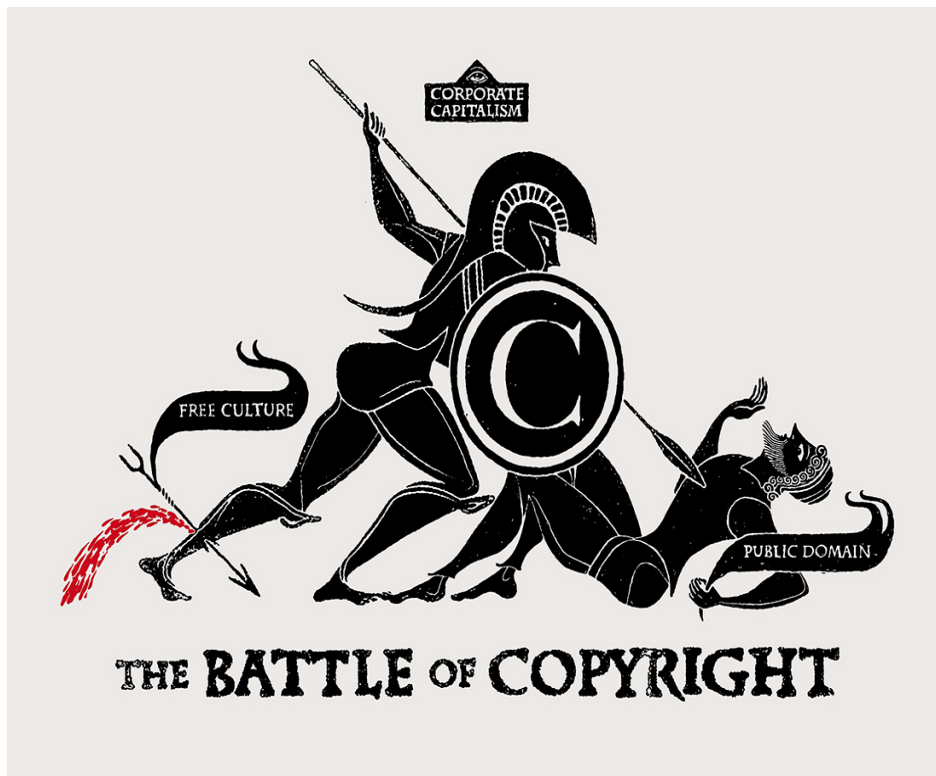
Ongelma ei ole kuitenkaan vain tätä arkkitehtuuria määrittävissä tahoissa vaan myös käyttäjissä. Halu tukeutua tuttujen kaupallisten kanavien algoritmien mukavuuteen on valtava. Se toimii täydellisesti tyhmyyden ylivaltaa ajaville, tietyille poliittisille tahoille, mutta edustuspoliittiselle tasolle ei tässä haluta mennä.

Yhdistelmä toimivista vapaista välittäjistä, alustoista sekä vapaasta merkityksellisestä sisällöstä voivat yhdessä luoda arvaamattomuuden. Arvaamattomuus on tässä tapauksessa merkittävä ihmisten välinen mahdollisuus haastaa oma ja muiden tyhmyyden ylivalta.

Tämä yhdistelmä on siis ollut Korppiradiossa elintärkeä. Se on auttanut tarpeissa, jotka jo jollain tasolla tiedettiin etukäteen, kuten musiikin tai äänien löytäminen johonkin tiettyyn, esimerkiksi noisea tutkivaan ohjelmaan. Mutta ennen kaikkea tärkeitä ne ovat olleet merkittävän eksymisen kannalta. Ne ovat olleet metsiä, joista on löytynyt uskomaton määrä uusia kohtaamisia. Osa alustojen sisällöistä ovat kuratoituja ja täten on mahdollista poiketa hetkeksi määritellylle tielle, kunnes syöksyy jälleen umpimetsään. Olemme löytäneet umpimetsästä valtavan määrän ihmisherkkyyttä, outoja otuksia, kaunista rumuutta, kotikutoista vilpittömyyttä, oleellisia virheitä ja jatkuvaa, erinomaista epäonnistumista – jotkut jopa uudestaan häilyvän uskon ihmiskuntaan.

Jos vapaita lisenssejä ei olisi ollut, on mahdollista, vaikkakin täyttä spekulatiota, että näitä alustoja ja sisältöjä, tätä yhdistelmää ei olisi syntynyt. Vapaat lisenssit ovat siis mahdollisesti innoittaneet musiikin julkaisuun epäkaupallisesti, yhteisöllisesti ja täten myös auttanut luomaan siihen keskittyviä alustoja, jotka taas ovat mahdollistaneet yllämainitun radiosamme. Tietysti kukaan ei tiedä, olisiko ne tai jotain parempaa syntynyt ilman mm. Creative Commons -lisenssejä.

”Creative Commons on hyvä tähän siirtymäkauteen, mutta tämä siirtymäkausi voisi loppua tänään, nyt.” Eero Yli-Vakkuri kommentoi osuvasti seminaarissa.



Christopher Dombres [CC0], via Wikimedia Commons



Oleellista on, että "commons", yhteinen ja arvaamaton ovat tapahtumaa, elämän lihaa ihmisten välisissä suhteissa, ei digitaalisten materiaalien julkaisulisensseissä. Tämä tuli esiin seminaarin aikana. Vapaan taiteen, tässä tapauksessa vapaan musiikin alustat ja niihin eksyminen tuo nimenomaan esiin jotain ihmisten väleistä ja luo kohtaamisia. Kaikki tämä tapahtuu musiikin kautta ilman kehollista kohtaamista ja ovat tämän kammottavan digitaalisen arkkitehtuurin mahdollistamia. Tätä eksymisen ja arvaamattomuuden voimaa ei kuitenkaan voi erottaa elossa säilymisen ja vapauden kysymyksestä. Miten voi eksyä ilman, että tipahtaa heti täydelliseen riippuvuuteen? Miten voi eksyä omin jaloin? Miten voi yhteisesti luoda pysyviä, vapaan toiminnan mahdollistavia rakenteita?

Jotta taiteilijan vapaus olisi mahdollista, toiminnan ei koskaan tulisi riippua taideteosten oikeuksien kontrolloimisesta ja siten myymisestä, vaan elinehtojen riippumattomasta tuottamisesta, sisältäen radion tapauksessa julkaisualustojen lisäksi vapaiden ohjelmistojen saatavuuden sekä infrastruktuurin omistuksen ja hallinnan. Korppiradio tähtää tähän vapaiden ohjelmistojen käytön lisäksi suunnittelemalla ja rakentamalla itsenäisen, Internetistä riippumattoman tietoverkon, jossa radiota voi lähettää itsetehtyjen antennien kautta niin kauas kuin antennejä haluaa rakentaa. Sen lisäksi pieni FM-lähetin kattaa korttelimme.

Tämäkään ei kuitenkaan ilmiselvästikään riitä. Taiteilija ei itsenäisellä tietoverkolla elä. Taiteilijoiden elossa säilyminen pitää varmistaa perustarpeiden (viini, jaloviina, suoja, lämpö) riippumattoman tuottamisen keinoin. Enkä siis tarkoita sitä (yleisin vastalause), että absoluuttisesti jokaisen taiteilijan pitää viljellä mutakuopassa kärsien perunansa tai muuttaa mannuille missä viinirypäle kasvaa, ennen kuin voi tehdä työtänsä, vaan että yhteisöjen – oli se sitten perhe, kylä, kaupunginosa tai yksinäinen susi - tulisi rakentua niin, että ne tuottavat autonomisesti minimiperuselintarpeet kaikille ilman tarvetta rahan tekemiseen tai valtion apuun. Taiteilijan vapaus voi perustua vain yhteisön materiaalisesta riippumattomuuteen – marjaviiniin! Mitä marjaviineistäkin olisi voinut tulla, jos niiden kehittyminen olisi jatkunut muutaman sukupolven! Gran cru Sorbus, Reserva Puolukka.

Taiteilijan hengen pihinä tulisi siis perustua rakenteellisiin, riippumattomiin järjestelyihin eikä kilpailuun vapailla markkinoilla. Väliotsikko lupaavasta kansanmuusikosta kertovassa jutussa YLEssä: "Minun on myytävä itseäni ulkomailla."

Näen ainoana mahdollisena rakenteellisena järjestelynä rakenteiden itse tekemisen. Elintärkeän materiaalisesta todellisuuden kytkös tekijyyteen on erottamaton. Jos kytkös on olemassa ja materiaalinen todellisuus on vapaalla oman tekijyyden pohjalla, mm. tekijänoikeuksia ei tarvita taiteilijoiden elossa pitämiseen. Jos haluaa rikastua, eli tuottaa lisäarvoa itseisarvon lisäksi, niin se on sitten eri asia. Elämä ei vaadi valtaa, valta vaatii.

Yhteenvetona, vapaiden lisenssien mahdollistama musiikillinen ja kokemuksellinen matka on Korppiradiossa arvaamattomalla tavalla eri tavoin toteutunut ja jatkuu edelleen. Kokonaisia ohjelmia ja teoksia on voitu luoda vapaasti julkaistun materiaalin ja niiden alustojen avulla. Siitä kuuluu valtava kiitos niistä julkaiseville tekijöille sekä julkaisualustoille – ja mahdollisesti myös vapaille lisensseille. Tekijänoikeudellisen musiikin radion käytöstä rajaava lainsäädäntö ei enää harmita vaan muuttaa musiikin kokemisen seikkailuksi. Tämä on kuitenkin äärimmäisen naiivi ilonaihe, jos ei ota huomioon koko rakennetta, jossa tämä seikkailu toteutuu. Täten työskentelemme kohti tilannetta, jossa tämä on mahdollista niin, että sisällöt, alustat, serverit, verkko, laitteet ja taiteilijoiden elossapysymisen rakenteet ovat riippuvaisia vain meistä itsestämme.



Juha Mehtäläinen: Loppusanat

Seminaaripäivä muodosti kattavan ja monipuolisen kokonaisuuden tekijänoikeuksista ja vapaasta kulttuurista. Keskustelua syntyi runsaasti, ja aiheessa edettiin nopeasti pintaa syvemmälle taustalla velloviin ideologisiin ja filosofisiin kysymyksiin. Tämä on tulkinta kokonaisuudesta perustuen vieraiden puheenvuoroihin ja käytyyn paneelikeskusteluun.

Puheenvuoroissa ja keskusteluissa korostui kriittinen ja pohdiskeleva näkökulma tekijänoikeuteen ja lisenssiin. Mistä positiosta ne on laadittu, millaista kulttuuria ne lopulta edustavat? Ovatko tekijän oikeudet saada korvausta teosten käytöstä ja tulla tunnustetuksi itse asiassa tärkeämpiä kuin teosten vapaa jakaminen verkkoon, jossa ne hukkuvat kaiken muun materiaalin tulvaan? Onko apurahaa saavalla taiteilijalla velvollisuus avoimuuteen? Kenellä on varaa tehdä ilmaista työtä?

Keskustelussa koettiin tärkeäksi luoda kulttuuria ja toimintaympäristöä, joka mahdollistaisi taiteilijoille ja kulttuurialan tekijöille tulonmuodostuksen teosten vapaan jakamisen rinnalla. Sitä varten tulisi tuotantovälineiden ja jakelualustojen olla taiteilijoiden hallussa, materiaalisia puitteita unohtamatta (Grand cru Sorbus!). Pelkkä näkyvyyden ekonomia ei välttämättä riitä tuottamaan toimeentuloa. Asioista maksaminen voi olla myös poliittinen teko ja käsityksemme siitä, mistä olemme valmiita maksamaan ja mistä emme, eivät välttämättä ole lainkaan loogisia – tai edes moraalisesti perusteltuja. Puheenvuoroissa taiteilijat näkivät itsensä prekariaatissa ja asemansa yhteiskunnassa myös – muttei ainoastaan – luokkataistelun valossa.

Tekijänoikeusvapaan materiaalin käyttäminen ja julkaiseminen näyttäytyivät osana seminaarin puhujavieraiden työskentelyä. Tekijänoikeus juontaa ajalta, jolloin oikeudet liittyivät käsin kosketeltaviin asioihin, eikä laki ole pysynyt teknologian ja kulttuurin muutoksien perässä. Nykyään materiaalia haetaan käytettäväksi ja itse tuotettua materiaalia jaetaan takaisin verkkoon. Eriyksen hyväksi koettiin CC0-lisenssi, jolla luovutaan kaikista oikeuksista niin pitkälti kuin Suomen lainsäädännössä on mahdollista, sekä omien lisenssien laatimista. Materiaalin jakamisessa korostui toisaalta tärkeänä myös sen konteksti, metatiedot, joista alkuperäinen tekijä on yksi olennainen.

Seminaarin puhujavieraat jakavat töitään Internetissä anonyymisti, omalla nimellä ja lempinimillä. Osassa töistä tekijää ei kuulu edes mainita, mutta toisissa työn signeeraaminen koettiin tärkeäksi. Tekijyydellä nähtiin olevan merkitys kontekstin luomisessa, se kertoo mistä jokin asia on kotoisin. Kontekstin ymmärtäminen - ettei kukaan tee asioita tyhjiössä – on kiinnostavaa sekä kokemuksellisesti että taidehistoriallisesti. Se voi auttaa teoksen kritisoimisessa ja toisaalta sen uudelleen käyttämisessä. Tekijyys on yksi hyödyllisistä metatiedoista paikan ja ajan lisäksi, ja signeerausta voi ajatella eettisenä velvollisuutena. Tekijyyden voi nähdä osana teosta. Kuitenkin myös anonyymiteetti tarjoaa kiinnostavan näkökulman. Persoonattomuuden taakse voi kätkeytyä, hyvässä ja pahassa. Tekijyys voi toisaalta antaa selkärankaa. Internetin suurin ongelma ei liene se, saako työstään tunnustusta vaan se, ettei kukaan löydä tai käytä materiaalia.

Oman tuotannon avoin jakaminen koettiin jopa velvollisuutena, mutta suhde tekijänoikeuksiin ei ollut yksiselitteinen. Positiivisena puolena tekijänoikeuslainsäädännössä nähtiin muun muassa mahdollisuus estää teosten irrottaminen asiayhteydestään ja niiden käyttäminen kontekstissa, joka on tekijän arvomaailman vastainen. Tekijänoikeus voi myös olla tärkeä väline omien oikeuksien puolustamiseen.



Kuvakaappaus seminaarin videotallinnasta, vasemmalta paneelikeskustelun vetäjä Juha Mehtäläinen, Kalle Kuisma, Anni Saisto, Kimmo Modig ja Eero Yli-Vakkuri. Kuvaaja: Jarkko Montonen / Porin Videotuki.

Myös koulutus sai kritiikkiä osakseen. Taiteilijan roolia digitaalisen maailman kehityksessä ei olla nähty kärkitavoitteena, vaan esimerkiksi tietokoneohjelmoinnin muuttuminen osaksi taideopetusta on auttamattomasti myöhässä. Se vaikuttaa osaltaan taiteen ja digitalisaation suhteeseen. Taidekoulutus tähtää yksilöiden taiteilijaidentiteetin ja praktiikan luomiseen eikä se välttämättä edesauta omaksumaan jakamisen kulttuuria ja yhteismaan ajatusta.

Digitaalinen kulttuuri, johon vapaan kulttuurin lisenssit olennaisimmin liittyvät, koettiin puheenvuoroissa ja keskustelussa ristiriitaisesti: toisaalta mahdollisuutena mutta myös uuvuttavana asiana. Internetin lupaus ja ilosanoma tiedon desentralisaatiosta sekä tiedon ja merkitysten verkostojen itse luomisesta tuotti myös trollauksen kulttuurin ja vihapuheen nousun. Vaikka digitaaliset välineet olivat osa kaikkien puhujien työskentelyä, esille nousi myös kaipuu analogisuuteen.

Lopulta näkökulmana ei ollut jyrkkä kahtiajako oikeuksien pidättämisen tai niistä luopumisen välillä, vaan Creative Commons -lisenssit nähtiin hyödyllisenä ja käytännöllisenä välineenä. Kysymyksessä tekijyydestä sekä tekijän ja käyttäjän oikeuksista pitäisi päästä syvemmälle tasolle, haastaa kahtiajako tekijän ja käyttäjän välillä. Samoin pitäisi haastaa vallitseva kapitalistinen kulttuuri, ja yksittäisten mekanismien hienosäädön sijaan tulisi pyrkiä kohti kulttuurivallankumousta. Yhteismaa perustuu ihmisten välisiin sosiaalisiin suhteisiin, ei sopimustekniikkaan, ja tätä tukevan infrastruktuurin luominen tulisi olla huomion keskipisteessä.



ISSN 0359-4327

ISBN 978-952-5648-70-6

Porin taidemuseon julkaisuja 151

Luova yhteismaa ja taide. Creative Commons vaihtoehtona tekijänoikeuksien hallinnoimiselle
Porin taidemuseo 8.12.2017 klo 10–16

Seminaarin ohjelma:

10.00	Tervetuliaissanat: Juha Mehtäläinen ja Anni Saisto
10:30	Etäalustus Creative Commons -lisensseistä: Tarmo Toikkanen, CC Suomi
11.30	lounastako
12.30	Tapausesimerkkejä: Kimmo Modig, Eero Yli-Vakkuri ja Korppiradio
14.00	Kahvitauko
14.15	Paneelikeskustelu
16.00	Seminaarin päätös

Videotalliointi: youtu.be/1vpgrTqUqY8

Videokuvaus: Jarkko Montonen / Porin Videotuki

Toimitus: Juha Mehtäläinen

Kirjoittajat: Juha Mehtäläinen, Jan Eerala ja Sakari Laurila

Tiivistelmät: Tarmo Toikkasen, Kimmo Modigin, Eero Yli-Vakkurin ja Kalle Kuisman puheen-
vuorojen pohjalta laatinut Juha Mehtäläinen

Oikoluku: Simo Rissanen

Taitto: Anni Saisto

Seminaari ja verkkojulkaisu on toteutettu opetus- ja kulttuuriministeriön tuella osana
Artist in the house – laajentuneen taiteen kentän mahdollisuudet -hanketta.

Porin taidemuseo 2017–2018

www.poriartmuseum.fi